

Končiaci sa október tohto roku bol výnimočný tým, že krásne počasie trvalo až do jeho druhej dekády, kedy sa nadobro "zlomilo" a nastalo viac sychravých rán s hustou hmlou a chladných dní. Práve tento mesiac je viac ako symbolicky venovaný skôr narodeným - je to Mesiac úcty k starším. Keď sme zaraďovali články viažuce sa k tejto téme, netušili sme, že život ten neprekonateľný režisér bez Oscarov, nám sám dá tip ako ukončiť tento mesiac. Okrem predstavenia najstaršieho Veľkokrtišana Jána Vanka či návštevy v Klube dôchodcov sme v pondelok ráno na porade smutne skonštatovali, že

Pred rokom sme jej blahoželali k stým narodeninám a dnes...

...už nie je medzi nami

Pred rokom sme pani Máriu Ďurčekovú navštívili, aby sme jej zagratulovali k nádherným stým narodeninám. Dnes už môžeme len vyjadriť úprimnú sústrasť jej synovi Jánovi, ktorý jej bol do poslednej chvíle veľkou oporou

Pani Mária Ďurčeková, ktorá sa do 21.10.2012 mohla chváliť titulom najstaršej Veľkokrtíšanky, naposledy tiško vydýchla v tento deň večer po desiatej hodine. Umierala tiško, pokojne a s pokorou v náručí syna Jána, ktorý sa o ňu staral ostatných dvadsať rokov, od vtedy ako ovdovela. Na jej posledné chvíle spomína takto:

"Táto nedela bola ako každý iný deň. Mamička sa aj najedla, rozprávali sme sa. Vôbec sa nesťažovala viac ako inokedy. Nevidel som na nej ani náznak toho, že by sa jej malo pridať tak, žeby nás mala opustiť. Navečerala sa a ľahla si. Aby som jej bol naporúdzí, moje miesto bolo neďaleko nej, na divá-

ni. Keď sa jej náhle prifažilo, hneď som bol pri nej, skúšal som jej dať aj masáž srdiečka, no nič nepomáhalo," ťažko potláča dojatie Ján Ďurček. Zo zovretého hrdla sa mu derú čerstvé smutné spomienky: *"Aj psík Žoli bol pri nás, akoby mi chcel pomôcť - labky vykladal na diván."*

Nuž o psoch sa vraví, že naozaj vedia vycítiť naše pocity. No bolesť, ktorú každý prežíva v sebe sám, nám sotva kto môže sňať, či pomôcť pretrpieť. Musí nás samých prebolieť. Vo chvíli, keď som sa rozprávala s osemdesiatročným susedom (od malička som vyrastala na Okružnej ulici vo V. Krtíši, iba niekoľko domov vyššie) som si u-

vedomila, že aj dospelý človek môže byť opustený ako dieťa. Tam pri zlatožitom "lugoši", ktorý už odovzdal človeku svoje plody a pod stromami ukladajúcimi svoje listy na zem, aby ľahšie a bez tiaže mohli odychovať zimným spánkom, ešte raz a určite nie naposledy spomínal na svoju mamičku.

Spolu s jej rodinou je nám úprimne ľúto, že jej nebolo dopriate, aby mohla tohto roku v ich kruhu osláviť krásnych 101 rokov. Hoci za jej dlhého pracovitého života prežila veľa pekného, vzhľadom na jej vek ju postretlo aj niekoľko tragédií - pred 21 rokmi pochovala manžela Ferka a pred štyrmi rokmi umrel jej druhý syn Jožko, avšak naopak, bolo jej dopriate sa tešiť nielen z vnúčat, pravnúčat a dokonca pra-

pravnúčat.

S prichádzajúcim dušičkovým časom ešte intenzívnejšie cítime najhlbšiu stratu a neprítomnosť ľudí, s ktorými už nie je nám dopriate sa stretávať. Život človeka je neoddeliteľnou súčasťou kolobehu prírody, v ktorej všetko čo má svoj začiatok, speje aj k nezvratnému koncu. Kto ale žije tak, že je pre svoje okolie šťastím a zanecháva v ľuďoch dobré pocity a vytvára pekné veci, jeho život nemá konca. I v tejto najsmutnejšej téme však hľadajme pravdu o nás - ľuďoch, že veľké veci sú tie, ktoré vytvárame z čistej lásky. Alebo - materialisticky povedané - staroba je ako vklad do banky - vyberieme z nej iba to, čo sme do nej v mladosti uložili.

- JANA KAMENSKÁ -

Maminka, veľmi nám chýbaš

Dala nám život, dala nám lásku, dala nám všetko, čo mohla nám dať.

Ale už nie je, odišla ...

A nám ostali len krásne spomienky.

Dňa 29.októbra 2012 uplynie deväť rokov, čo nás navždy opustila naša milovaná maminka ZLATKA MILATOVÁ z Veľkého Krtíša.

S láskou a úctou spomína dcéra Tinka, dcéra Renka s rodinou a sestra Elena s deťmi.

Na dobrého človeka sa nedá zabudnúť

"Dobrý človek nikdy neumiera v srdciach tých, ktorí ho milovali. Či možno zabudnúť, keď srdce bolí, keď vieme, že Ťa nikto nenahradí? Len ten, kto stratil toho, koho mal rád, vie, čo je bolesť a žiaľ."

Dňa 22. októbra sme si pripomenuli 2.výročie úmrtia LADISLAVA HAMPACHELA vo veku 78 rokov zo Širákova.

S láskou a úctou si spomínajú: manželka, synovia, dcéra s rodinou a ostatná smútiaca rodina. Kto ste ho poznali, venujte mu tichú spomienku.

Narodili sa 17.10. Martin z Novej Vsi, Sofia z V. Krtíša, 20.10. Gabriel z V. Čalomije, 22.10. Tamara z V. Krtíša, 23.10. Dávid z V. Krtíša

Jubilujúci Veľkokrtíšania

29.10. Zlata Miškovcová, Margita Bučorová, Alžbeta Notová, 30.10. Samuel Šarkózi, Zuzana Strhárska, 1.11. Vladimír Vančík, 3.11. Viera Marková

Blahoželáme 29.10. Kláram, 30.10. Šimonom a Simonám, 31.10. Auréliám, 1.11. Denisonom a Denisám, 3.11. Hubertom, 4.11. Karolom

Opustili nás 16.10. Marta Šoltésová, nar. v r. 1954 z V. Krtíša, 17.10. Ladislav Nagy, nar. v r. 1938 z Vinice, Gizela Kaziová, nar. v r. 1939 zo Sklabinej, 18.10. Anna Novosadská, nar. v r. 1927 z Pötra-Žihľavy, 19.10. Ján Vajo, nar. v r. 1923 z V. Krtíša, 21.10. Dezider Kováč, nar. v r. 1951 z D. Plachtiniec, 22.10. Lubica Kubaliaková, nar. v r. 1963 z M. Krtíša, Margita Klacsová, nar. v r. 1921 z V. Krtíša

Náhle oči zavrela si, Boh daj Ti sladký odpočinok

„Nech cestou k hviezdám nadzemským spieva Ti nežný vánok.

Vďaka Ti za dar srdca, krájala si z neho ako z chleba. A bolo jedno, či bol deň, či noc, bola si vždy k nám milá, dobrá, ako treba. Odišla si tichučko ako odchádza deň, no v našich srdciach zostáva spomienka len a jediná nádej našu bolesť zhojí, že Pán Boh nás znovu spojí.

Len málokomu bolo dopriate, aby sa tak dlho tešil so svojimi najdrahšími, o to ťažšie sa nám s Tebou lúči."

S hlbokým zármutkom oznamujeme, že nás 21.10.2012 náhle opustila naša milovaná mamička, starká a prastarka MÁRIA ĎURČEKOVÁ z Veľkého Krtíša (pochádzajúca z Prš - doliny v M. Kamení) vo veku 100 rokov.

Nech Ti milostivý Pán Boh dá večnej milosti.

S láskou navždy spomínajú syn Ján, celá rodina a všetci známi.

Želovský remeselný deň detí

Jesenné obdobie v živote Želoviec prináša každoročne aktivity zamerané na remeslá. Zichyiovský kaštieľ vtedy ožije. Našou snahou, ako členov Kultúrneho spolku Victoria, je vyvíjať rôzne aktivity počas roka, no dá sa povedať, vždy len zostaneme nakoniec pri dobre vydatých a vyhľadávaných tradičných remeslách.

Počas leta sme sa s ukážkou a výučbou remesiel v rámci "mobilných remeselných dielní" zúčastnili viacerých podujatí v Čelároch, Olovároch, Sečiankach, Veľkej Čalomiji a tiež doma v Želovciach. Naposledy to bolo práve 12. októbra 2012 priamo v želovskom kaštieli. V spolupráci s obecným úradom, miestnou základnou školou, za pomoci členov kultúrneho spolku a so súhlasom majiteľa kaštiela sme zorganizovali remeselný deň detí. Vo vytvorených "mobilných"

remeselných dielnach - tkáčskej, kovárskej, rezbárskej, hrnčiarskej a tiež v tvorivej dielni detí sa vystriedalo vyše 150 detí miestnej základnej školy. S nadšením si skúšali výrobu drevených prasietok, kovanie príveskov, výrobu tanierikov a hrnčekov, tkanie kobercov na krosnách a v neposlednom rade zaujímavú servítkovú techniku - decoupage. Podľa záujmu sa deti striedali v jednotlivých dielnach vo veľkej sále kaštiela. Mnohí mali záujem pozrieť si zaujímavú

Vo vytvorených "mobilných" remeselných dielnach sa vystriedalo vyše 150 detí miestnej základnej školy.

expozíciu v Národopisnom a historickom múzeu. Na záver si deti ako odmenu odniesli nielen vlastnoručne vyrobené výrobky ale aj chutné občerstvenie, sladkosť a čaj na zohriatie, v už trochu chladnejšom jesennom období.

Zámerom združenia je okrem rozvoja miestnej kultúry aj výchova detí a mládeže, i to nás viedlo k príprave tejto aktivity, aby si deti priamo sadli k jednotlivým remeslám, vyskúšali si ich a pracovali na konkrétnych výrobkoch. Rozvoj manuálnych zručností, výchova mladej generácie k zachovávaniu tradícií a pozitívnych hodnôt minulosti sú tiež naším cieľom.

Na záver ďakujem členom spolku za prípravu dopoludnia, obecnému úradu za pomoc, vedeniu ZŠ s MŠ Želovce ako aj deťom za ochotu podieľať sa na zachovávaní tradičných remesiel.

- ANITA GALČIKOVÁ,
organizátor aktivity-

Podujatie sa uskutočnilo v rámci realizácie projektu "II.ročník: Mobilné tradičné remeselné dielne" za finančnej pomoci Úradu vlády SR - kultúra národnostných menšín 2012.

Chcete byť na POKROKOVOM kalendári?

Stalo sa už peknou tradíciou, že na sklonku roka nájdete vo vašom Pokroku nástenný kalendár. Plní hneď niekoľko funkcií - sú na ňom vyznačené sviatky, dni pokoja a nedá vám zabudnúť na to, kto má kedy meniny. Významnú časť zaberajú vizitky firiem a podnikateľov obsahujúce kontakty i základnú ponuku ich služieb. Vážení podnikatelia a zástupcovia firiem, ak by ste aj vy chceli mať vizitku na našom kalendári, kontaktujte nás na tel. čísle 48 303 42 alebo mailom inzercia.pokrok@stonline.sk čo najskôr, ale najneskôr do 23. novembra 2012. **S našim kalendárom Pokrok - k inzerentom bližšie o krok.**

Po letných prázdninách, ktoré členovia OZ Divadlo bez groša strávili aj usilovným skúšaním na predstavenia na modrokamenskom hrade, vyrazili so svojimi predstaveniami na cesty. V októbri sa predstavili divákovi s hrou Rastá Piška Deň D alebo Veľká Šanca najskôr v M. Stracínach. Potom zožali zaslúžený potlesk na divadelnom festivale Fedimák v Tisovci a mesiac ukončili predstavením tejto hry v M. Kameni. V súčasnej dobe divadelníci naplno skúšajú novú hru od Juraja Matiaša s pracovným názvom "Pletky iba samé Pletky" z dedinského prostredia. Námet vraj autor čerpal zo života niektorých obcí nášho okresu. Premiéra by mala byť ešte pred Vianocami. -P.G.-

HOREL STARÝ MLYN

Po niekoľkých týždňoch znovu volali 8. 10. 2012 hasičov k požiaru v Pôtri - Slatinke. Po príchode na miesto hasiči zistili, že v jednej z izieb starého, opusteného a schátralého mlyna horí komunálny odpad. Traja príslušníci HaZZ požiar uhasili vysokotlakovým prúdom vody. Zdroj: kpt. Ing. D. DRIENOVSKÝ

Oheň narobil v schátralej izbe rýchly „poriadok“

PRVÁ STAVEBNÁ SPORITEĽŇA

UŽ 20 rokov dávame ľuďom domov

Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., už 20 rokov spoluvytvára najdôležitejšie miesto na svete pre každého z nás - DOMOV. Od svojho vzniku v roku 1992 do dnes jej bránami prešlo viac ako 2,1 milióna spokojných klientov, ktorí uzatvorili takmer 4 milióny zmlúv o stavebnom sporení. Takmer polovica obyvateľov Slovenska tak bola alebo stále je sporiteľom v PSS, a. s. Za dve desaťročia existencie poskytla najväčšia stavebná sporiteľňa takmer pol milióna úverov na bývanie v celkovom objeme vyše 5 miliárd eur. Klienti si brali úver v priemernej výške 10 532 eur.

Na tlačovej konferencii informovali: Mgr. Radovan Slobodník, manažér pre médiá, Ing. Miloš Blanárik - riaditeľ komunikácie PSS, a. s., Bratislava, Ing. Jana Luptáková, regionálna riaditeľka PSS, a. s., Banská Bystrica a Ing. Ludmila Copláková, tiež z Regionálnej kancelárie PSS, a. s., Banská Bystrica

Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., de facto pomohla postaviť mesto o veľkosti Bratislavy. Dodnes totiž stavební sporitelia prostredníctvom najstaršej stavebnej sporiteľne na Slovensku použili na bytové účely úvery a vlastné nasporené prostriedky vo výške vyše 7,1 miliardy eur. Ak by všetky tieto peniaze použili na výstavbu nových bytov a domov, vzniklo by bývanie pre vy-

še pol milióna ľudí, čo predstavuje práve veľkosť hlavného mesta. Realitou však je, že z tohto objemu ide najviac na obnovu a rekonštrukcie rodinných domov a bytového fondu - až 56 %. Druhé miesto má výstavba a kúpa bytu či domu - 38 % a tretie sú ostatné účely v zmysle zákona o stavebnom sporení - 6 %.

Prvá stavebná sporiteľňa, a. s.,

sa stará aj o vzhľad a stav bytových domov. Z jej prostriedkov je už úplne alebo čiastočne obnovená každá 8-ma bytovka na Slovensku.

Stavebné sporenie má význam pre celé národné hospodárstvo. Tento stabilný finančný systém podporuje zamestnanosť. Odborné štúdie ÚEOS - komercia, a. s., a Slovenskej technickej univerzity preukázali, že PSS, a. s., každo-

ročne pomôže vytvoriť a zachovať 35 tisíc pracovných miest v stavebníctve a priemysle.

Banskobystrický región si v poskytovaní úverov drží prvenstvo. Za 20 rokov sa práve v ňom poskytlo najviac úverov na bývanie, konkrétne 85 tisíc v objeme vyše 800 miliónov eur. Od roku 1992 sa v tomto regióne postavilo vyše 31 tisíc bytov. Z nich Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., financovala jednu tretinu, t. j. takmer 10 tisíc bytov. V banskobystrickom regióne tak poskytla bývanie pre 35 tisíc ľudí. Pre lepšiu predstavivosť - pomohla vybudovať jedno okresné mesto Detva alebo 23 priemerných slovenských obcí.

A podme do tohto roka. V banskobystrickom regióne si sporitelia PSS, a. s., do 30. 9. 2012 uzatvárali zmluvy o stavebnom sporení s priemernou cieľovou sumou 12 306 eur. Najviac úverov na bývanie PSS, a. s., poskytla v okrese Poprad - bolo ich až 483. Priemerná výška úverov v celom regióne je pritom 16 584 eur.

Stavebné sporenie nie je iba pomocníkom pri kúpe vášho bývania. Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., vám už 20 rokov pomáha kúpiť si oddych, radosť, bezpečie - to všetko totiž neoddeliteľne patrí k domovu - najdôležitejšiemu miestu na svete.

-red-

Jeseň, „dušičky“ a zradné cesty

Preventívne rady počas jesenných dní pre motoristov, chodcov i cyklistov nám poskytla hovorkyňa KRPZ v B. Bystrici mjr. PhDr. Mária Faltániová:

- V jesennom období, keď je v ranných hodinách dlhšie znížená viditeľnosť a večer sa skôr stmieva, častejšie dochádza ku kolíziám vodičov motorových vozidiel s nemotorovými účastníkmi cestnej premávky. Je veľmi dôležité v počasí, keď sa hromadí voda na cestách, aby vodiči dodržovali predpísanú rýchlosť a jazdu prispôsobili stavu a povahe vozovky, ako aj poveternostným podmienkam. Práve v takomto počasí je veľká pravdepodobnosť, že sa vozidlo stane neovládateľné v dôsledku tzv. akvaplaningu. Odporúčame vodičom, aby si v tomto období skontrolovali osvetlenie vozidla a funkčnosť stieračov. K bezpečnosti v takýchto prípadoch prispieva aj zníženie rýchlosti na klzkom povrchu vozovky, dôležité je zvýšiť vzdialenosť medzi vozidlami, aby bolo možné včas zareagovať a predísť kolíznym situáciám.

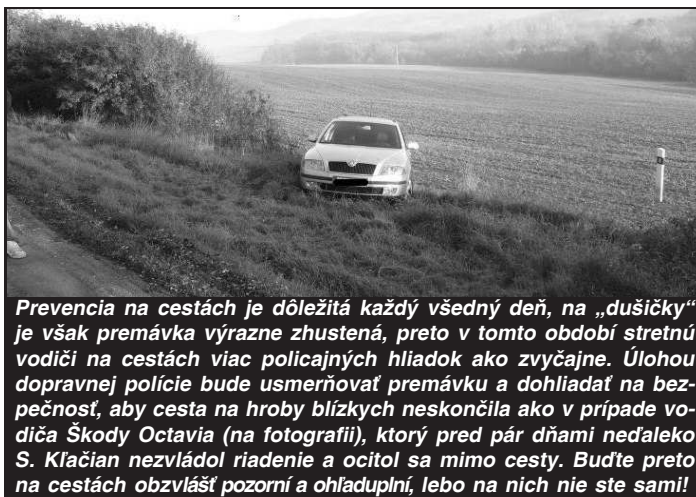
Počas tohto ročného obdobia si treba uvedomiť, že vidieť a byť vidieť, je životne dôležité nielen pre vodičov, ale najmä pre chodcov a cyklistov. Každoročne, počas je-

senných mesiacov, je zvýšený nápad dopravných nehôd s účasťou chodcov. Dôvodom je nielen znížená viditeľnosť, ale bohužiaľ aj častý výskyt chodca na ceste pod vplyvom alkoholu. Preto odporúčame, okrem primeranej opatrnosti, obliecť sa tak, aby nás bolo vidieť aj za zníženej viditeľnosti. Niekedy stačí len oblečenie s reflexnými prvkami, alebo označiť oblečenie reflexnými páskami. Čo sa týka cyklistov, policajné skúsenosti hovoria, že aj napriek ich povinnosti zo zákona byť osvetlený a mať na sebe reflexné prvky alebo oblečenie reflexný bezpečnostný odev, mnohokrát jazdia na neosvetlenom bicykli bez reflexných doplnkov. Taktiež jazdia po nesprávnej strane vozovky a výnimočná nie je ani jazda v skupinkách vedľa seba, alebo aj jazda pod vplyvom alkoholu. Cyklisti, ktorí jazdia po cestných komunikáciách by mali zvážiť riziká, ktoré im hrozia od okoloidúcich motorových vozidiel. Vzhľadom na zvýšený pohyb vozidiel, cyklistov aj chodcov, polícia prijíma opatrenia na zníženie nehodovosti a úmr-

nosti na cestách. Vo vzťahu k nemotorovým účastníkom cestnej premávky je dôležité, aby vodiči rešpektovali práva chodcov a cyklistov, najmä na priechode pre chodcov. Starší ľudia a deti sú rizikové skupiny a často sa správajú nepredvídateľne, preto je na miestach zvýšená opatrnosť najmä v okolí škôl, obchodných centier, kostolov ale aj kultúrnych a reštauračných zariadení.

Policia bude vykonávať zvýšený dohľad nad cestnou premávkou v

dňoch 31. októbra až 4. novembra počas Sviatku všetkých svätých. Dopravní policajti budú podľa potreby riadiť a usmerňovať premávku na príjazdových cestách k cintorínom a na parkoviskách. Dohľad zvýšia aj na frekventovaných križovatkách a hlavných cestných ťahoch. Budú posilnené aj hliadky poriadkovej polície, ktoré budú strážiť verejný poriadok najmä v okolí cintorínov. Policajti nemôžu byť všade, preto apelujeme na všetkých účastníkov cestnej premávky, aby prispeli k dôstojnému a bezpečnému priebehu „dušičiek“.

Prevenca na cestách je dôležitá každý všedný deň, na „dušičky“ je však premávka výrazne zhustená, preto v tomto období stretnú vodiči na cestách viac policajných hliadok ako zvyčajne. Úlohou dopravnej polície bude usmerňovať premávku a dohliadať na bezpečnosť, aby cesta na hroby blízkyh neskončila ako v prípade vodiča Škody Octavia (na fotografii), ktorý pred pár dňami neďaleko S. Kľačian nezvládol riadenie a ocitol sa mimo cesty. Buďte preto na cestách obzvlášť pozorní a ohľaduplní, lebo na nich nie ste sami!

Kto KVASil doma, mohol ľutovať

Po úspešnom letnom HRKOfeste na sklabinom letisku sa v našom okrese opäť uskutočnil skvelý hudobný festival, tentoraz ochutený výberom značkových pív zo Slovenska, Čiech, Nemecka, Belgicka, Írska či Švédska. Tak ako Nemci majú dlhoročnú tradíciu svojho pívneho mníchovského festivalu Oktoberfest, zrejme po ich vzore prihostala agentúra Kvas vínu pívnych festivalov aj na piatich slovenských miestach. Rimavská Sobota, Poprad, Veľký Krtíš, Hruštín a Liptovský Mikuláš boli vyvolenými miestami, kde si mohli milovníci zlatého moku uhasiť smäd množstvom svetových značiek piva a zároveň sa zabaviť na koncertoch slovenských kapiel. Okrem trinásťich vychytených značiek piva, z ktorých vám niektoré nikde na Slovensku bežne nenačapujú, sa tak účastníci KVASfestov vytešovali aj z dobrej rockovej muziky, ktorá sa k pivu jednoznačne hodí najviac. V piatok 19. októbra sa séria pívnych festivalov presťahovala pod hlavičkou HRKOfestu do areálu Babičkinho dvora vo V. Krtíši. Hlavným ťahákom bola známa skupina Horkýže Slíže, vyšantiť sa pred pódium však prišli aj priaznivci výborných skupín The Shed, Karpina a Before the Zero Day.

Koncert skupiny Horkýže Slíže „rozpumpoval“ celé hojné publikum

Výborne sa bavili aj manželka Marcela a Jozef Maslaňákovci (na foto vpravo)

Vystúpenie si užívali aj členovia skupiny

Kuko žiaril počas celého večera

Napriek tomu, že sa večer ochladilo a pivo svojou teplotou sťahovalo krčné mandle, prišiel na Babičkin dvor hojný počet návštevníkov. Tí sa postarali v závere festu o výbornú atmosféru na koncerte kapely Horkýže Slíže, ktorej frontman Kuko mal síce podľa nápisu na tričku všetko „v piť“, spod veselej čiapy sa mu však poriadne parilo z kečky, keďže publikum skupine nedalo vydychnúť. Populárne Slíže odohrali výborný koncert s novými skladbami i osvedčenými hitmi, ktoré spievali asi všetci. Kuko si dokonca spomedzi divákov vybral aj odvážnu speváčku, s ktorou si zaspieval duet v skladbe „Malá Žu-žu“. Zazneli aj prídavky a na záver členovia skupiny ochotne pozovali s foteniachtivými fanúšikmi. Skalní pivkári degustovali ešte aj po skončení hudobného programu KVASfestu a čosi po jednej ráno sa areál Babičkinho dvora začal pomaly vyprázdňovať. Organizátori si zaslúžia pochvalu, okrem toho, že sa im podarilo usporiadať pekné a nezabudnuteľné podujatie, aj za bezpečnosť a hladký priebeh celého festivalu. Ostáva sa už len tešiť na pokračovanie podobných podujatí, ktoré sa u nás, ako sa zdá, osvedčili na výbornú. -m-

Zhorený Golf na Píseckej

V noci zo štvrtku na piatok (18. - 19.10. 2012) horelo na Píseckej vo V. Krtíši auto. Požiar si všimol majiteľ Škody Fabia, ktorú mal odparkovanú v blízkosti horiaceho auta. „Počul som akýsi výbuch okolo tretej ráno, hneď som teda vyskočil z postele a z okna spálne som už videl len auto v plameňoch. Kým som zbehol dole, odniesla si to aj zadná časť môjho auta, ktorá sa deformovala vplyvom sálajúcej teploty.“ Na mieste onedlho dorazili štyria hasiči, ktorí vysokotlakovým prúdom vody požiar zlikvidovali. Auto však z prednej časti zhorelo úplne a ostal z neho len vrak. Majiteľovi vznikla škoda vo výške asi 12.000,- eur. Predbežnou príčinou vzniku požiaru je úmyselné zapálenie neznámou osobou.

-DD-red-

Šľahajúce plamene roztopili plasty aj na vedľa zaparkovanom aute

Auto ostalo po požiari úplne nepojazdné

Ked' sa stretnú - UŠI V DUŠI -

Pondelok, 15. október, večer. V jednej miestnosti reštaurácie Mafík vo Veľkom Krtiši je veľký stôl obtočený vencom nádherných mladých ľudí, medzi ktorých, vhodne zapadá aj pani Mgr. Mária Hroncová a ja tiež. Vynimajú sa v ňom hostia čítačky, traja poeti: Miroslav Kapusta, Peter Papš a Marcel Páleš, ktorí pripravili naozaj skvostnú hostinu zo slov bohatstva svojich myšlienok. Poet ich nájde v sebaopoznávaní v priestoroch duše a ponúkne poslucháčom - hľadaj sa, človek, možno si taký. Ponúka vlastné pochybnosti, i odpovede na otázky o pochopení sveta, alebo len otázky, aby sme hľadali vlastné riešenie.

Bielovlasý pán, Miroslav Kapusta s briadkou, sa narodil v Tepličke nad Váhom 10. 10. 1953. Poézii sa znova začal aktívne venovať až po odchode do výsluhového dôchodku, avšak bolo to veľmi dobre načasované. Od roku 2006 zbiera ocenenia na mnohých literárnych súťažiach. Ďalej citujem z jeho bibliografického letáku: "Na odporúčenie literárneho vedca, Prof. PaedDr. Vladimíra Patráša, CSc., bol v roku 2006 prijatý do literárneho klubu LITERA 2 v B. Bystrici, kde sa do súčasnosti prezentuje najmä poéziou. Aktívne sa zapája i do literárneho diania v B. Bystrici, čo v lete vyvrcholilo projektom "Ars Poetica Neosoliensis", v ktorého desiatich cykloch poézie bol jeho hlavným organizátorom a protagonistom. Týmto projektom sa podarilo preniesť poéziu spojenú s hudbou na banskobystričké námestie, kde si získavala pozornosť čoraz viac poslucháčov. Je jedným zo zakladajúcich členov literárnej skupiny GENERÁCIE NULA." Dnes má vyše 80 členov a to nielen z B. Bystrice.

Nás upútal pôsobivým prednesom básní zo svojich zbierok "Tíre a lupene" a "Iný už nebudem". Neváha voliť aj drsné slová namiesto dlhých viet, keď chce vyjadriť silu takých emócií ako hnev, rozčarovanie, sklamanie... Štedro rozdáva nielen hĺbku a múdrosť svojej poézie, ale aj vlastnú krv: je držiteľom Diamantovej Jánskeho plakety. V jednej svojej básni hovorí: "Moje básne možno kolú oči a pre uši im aj z poetiky niečo chýba, určite však pravdou mútne vody číria, z ktorej iba naturalna človečina pije dni všed-

né i nekonečné hviezdne lyrikou príliš dospelého muža..."

Miroslav Kapusta, ako aj ďalší hosť Peter Papš sú takí dobrí, že sa stali témou maturitnej otázky jedného súkromného gymnázia v Brezne!

Šarmantný tridsiatnik, Peter Papš, študoval na Univerzite Mateja Bela v B. Bystrici, ktorej ostal verný aj po získaní titulu Mgr. v odbore sociálna pedagogika ako vysokoškolský učiteľ, ďalej dosiahol titul *philosophiae doctor* (PhD) v odbore pedagogika. Do literárnej činnosti sa zapájal už ako stredoškôla. Získal čestné uznania vo významných literárnych súťažiach a v roku 2004 už bol zrelý vydať svoju prvú básnickú zbierku "Keď odídeš, zhasni", o tri roky nasledovala ďalšia pod názvom "Pár slov". Je členom literárneho klubu pri Štátnej vedeckej knižnici v B. Bystrici a pravidelne publikuje v jeho zborníkoch. V roku 2009 ho prijali za člena Spolku slovenských spisovateľov. Spolupracuje aj s hudobnými skladateľmi, jedným z nich je aj náš Peter Cmorík.

Zvučným, melodickým hlasom nás zaviedol do ríše svojej poézie. Za báseň, v ktorej vyznal svoje city k najdrahšej bytosti - matke, by som ho bola najradšej pobožkala na jeho vysoké, múdre čelo - vyslovil všetko to, čo cítim ku mne aj môj syn. Kiežby kvalitu jeho poézie objavilo čo najviac čitateľov.

Najmladší z trojice autorov, vysoký, štíhly mladík, Marcel Páleš, sa narodil v Poltári v roku 1986. Je čerstvým absolventom Univerzity Mateja Bela v B. Bystrici. Bola by škoda necitovať, čo hovorí o sebe on sám: "Okrem iného ho zaujímajú diskusie o zmysle života, rád presahuje hranice priemernosti, miluje čítanie kníh a tiež čítanie ľudí. Keďže rád nachádza neobyčajné veci v obyčajnom, nájdete ho často strateného v kolobehu života. Solou jeho života je umenie, korením priateľa a najsilnejšou príradou je nad všetko vyvýšená láska." - V básni, ktorú napísal priateľovým rodičom k jubileu sobáša, hľadá odpoveď na otázku, čo je láska. Bola som zvedavá, či ju ten mladík s výrazom romantické -

ho hrdinu dokáže nájsť. Poslednými veršami ma presvedčil, že odpoveď pozná. - "... veľkou časťou sa angažuje aj v motivačných článkoch, cez ktoré sa najčastejšie dotýka zmyslu života. Snaží sa nakopávať ľudí k aktívnejmu životu a láske." - Jeho knižnou prvotinou je román "Keď slnko nezapadá".

Prepojenie medzi autormi, ktorých spája tvorivá spolupráca a dôverné priateľstvo, a poslucháčmi bolo priam hmatateľné. Je mi ľúto, že nedokážem opísať tú družnú atmosféru, v ktorej mali miesto aj humor a smiech. Bol to nezabudnuteľný večer so vzácnymi hosťami, s ktorými sa radi stretneme aj na budúci rok. Priateľmi moji, hľadajte svoju každodennú poéziu v kráse okolo nás, v milom úsmeve, úprimnom pohľade, priateľskom stisku rúk a dá sa umocniť aj vlúdny slovom.

Pani Andreu Györgyovú som poprosila o odpoveď na otázku, kto je iniciátorom týchto stretnutí so súčasnými, modernými autormi? "Táto myšlienka napadla pani Mgr. Zuzanu Bartošovú a mňa. Sú pre všetkých, ktorí cítia potrebu vypočuť si pekné, umelecké slovo. Na aprílovom posedení, kde sa nám predstavil so svojou pozoruhodnou poéziou mladý autor Marek Kuruc žijúci vo Veľkom Krtiši, sme sa rozhodli zverejniť činnosť našej literárnej skupiny aj v médiách a podarilo sa nám vymyslieť poetický názov - UŠI V DUŠI.

Každý, kto má záujem odýchnuť si pri príjemných slovách a ulahodiť duši, nás nájde na www.facebook.com - uši v duši -, kde sa dočíta o nás a termínoch ďalších stretnutí a autormi."

Milí mladí priatelia, ten večer s vami bol naozaj krásny. Ďakujem.

- EVA ŠOÓŠOVÁ -

Miroslav Kapusta, Peter Papš a Marcel Páleš pripravili pre účastníkov čítačky skvostnú hostinu zo slov bohatstva svojich myšlienok

Foto: JURAJ KUBOŠ

Detská tvár Pokroku 2012

Milí rodičia, starí a krstní rodičia malých detičiek. Na vaše pranie sme znova vyhlásili nový ročník obľúbenej súťaže **DETSKÁ TVÁR POKROKU 2012**.

Pravidlá súťaže sú nasledovné: Do redakcie nám prineste čo najkvalitnejšiu fotografiu vášho dieťaťa, jeho meno a vek a jeho krátku charakteristiku - aké je vaše dieťa, čím je výnimočné, čo má rado a čo nie a s čím sa najradšej hráva. Nezabudnite pripojiť písomný súhlas o zverejnení ich fotografie. Môžete využiť aj elektronickú poštu a všetky údaje spolu s fotografiou pošlite na e-mail: inzercia.pokrok@stonline.sk. Pripojte samozrejme aj telefonický kontakt. Detičky budú súťažiť v dvoch kategóriách od 0 - 3 rokov a od 3 - 6 rokov. O malých víťazoch rozhodnete vy svojimi hlasmi, teda počtom zaslaných kupónov. Prvé tri deti v oboch kategóriách, ktorým zašlete najviac kupónov, získajú od redakcie pekné darčeky.

KUPÓN č. 1
JOHANN ZAGRAPAN
Veková kategória:
0 - 3 rokov

Prvým prihláseným dieťaťom je JOHANN ZAGRAPAN zo Sklabinej, ktorého čitateľa zo stránok Pokroku už poznajú. Tento chlapec sa o vašu priazeň uchádzal ešte ako bábätko v minulom ročníku tejto súťaže a stal sa aj víťazom.

Johannko však už podrásť, tohto roku, 2. júla, dovŕšil dva rôčky. Ako nám jeho mama povedala, jej synček je malé živé striebro. Zo všetkého ho najviac zaujímajú traktory. Veľký zážitok má z leta, keď sa v Rakúsku viezol na veľikánskom traktore. Obvykle Johannko trávi dni ako iné deti v jeho veku. Najradšej sa bicykluje a na ihrisku hrá futbal so svojimi kamarátmi Peťom a Kikom. Každý deň ukončí rovnako - s kakaom v postielke, bez ktorého nevie zaspinkať.

Milí čitateľa, posielajte kupóny svojim rateľstiam v súťaži DETSKÁ TVÁR POKROKU. Vystrihnite kupón s číslom dieťaťa, ktoré si získalo vaše sympatie a pošlite na adresu redakcie. V prípade, že pošlete viacej kupónov, stačí ich nalepiť na jeden papier a poslať v obálke poštou alebo doniesť osobne v obálke (ušetríte na poštovnom). O malých víťazoch rozhodnete vy, svojimi hlasmi, teda počtom zaslaných kupónov.

Nie je deň ako deň

Chcela by som sa všetkým čitateľom Pokroku prihovoriť láskavými slovami. Slovmi, ktoré by kvapkali do srdc pomaly, tak ako strieborné nitky babieho leta v lúčoch slnka. Bude reč o nás, učiteľkách, ktoré sme učili na ZŠ v Čebovciach a teraz sme na dôchodku. Neuzavreli sme sa do ulity, ale stretávame sa pravidelne raz za mesiac, aby sme spolu posedeli, zaspomínali a prežili vzácne chvíle priateľstva s nádherným vnemom na duši.

*Keď učiteľky dôchodkyne rozprávajú,
úsmev im zdobí tvár,
spomienky letia minulosťou,
keď ako mladé nastúpili za poslaním,
ktoré tak milovali*

Okrem pravidelných stretnutí sú aj nepravidelné. Takým bolo v tomto roku stretnutie v Hontiansko-novohradskej knižnici, kde som bola pozvaná na besedu o mojej literárnej tvorbe. Bolo to práve na Deň učiteľov. Prišli aj mladšie kolegyně a ďalší moji čitateľa. Všetkým zo srdca ďakujem. Veľká vďaka patrí aj bývalej učiteľke Evke Šošovej, ktorá o tomto podujatí napísala krásny článok do Pokroku. Mali sme aj smutné stretnutie. Bola to pohrebná počestnosť Mgr. Jána Horniaka, nášho dlhoročného kolegu a riaditeľa školy. Som si istá, že v posledných okamihoch svojho života sa v duchu rozlúčil so všetkými, ktorých mal rád a ktorí mali radi jeho. Snažili sme sa stáť aj pri našich kolegyniach: Mgr. Irenke Hudecovej a Mgr. Anke Tuhárskej, ktoré vypravdali na poslednej ceste svojich manželov.

*Neskryvaj slzy pri rozlúčke,
sú krásou tvojej duše, zrkadlia lásku,
pri ktorej aj bolesť zažiarí*

Po týchto smutných udalostiach sme potrebovali načerpať silu. Moje kolegyně navrhli turistiku k Bielej studni. Chceli spoznať opisované miesta z môjho príbehu. Samozrejme ma potešili, a tak sme sa 11. októbra vybrali do mojej rodnej dediny Príbelce. Prvú zástavku sme si urobili pri našom evanjelickom chráme Božom, aby sme chvíľku posedeli na nádvorí, kde v tichu storočných líp odpočívajú kňazi, ktorí tu pôsobili. Deň bol naozaj nádherný, plný slnka a jeho lúče nás pohládzali, prebúdžali úsmev a pokoj v duši. Pokračovali sme lesnou cestou v príjemnom rozhovore až na Veľkú lúku. Tu sme

postáli a vnímali krásu jesennej prírody, ktorá napĺňala naše zmysly. Paleta pestrých farieb plná jasu, to nádherné modré nebo ponúkalo nádej. Rozžiarenými očami sme objímali tú krásu Božej prírody, ktorá nám za odmenu dodala silu, úsmev a radosť.

*Každé ročné obdobie má mnoho krás,
no jeseň oblieka si najpestrejší plášť*

V záblesku odtieňov tých farieb sme pokračovali ďalej. V tichu lesa sme sa snažili počuť príbehy bukov, dubov a sem - tam i topolov, ktoré tam stáli v plnej svojej kráse. Lahodný vánok nás pohládzal a my sme vstrebávali liečivú silu prírody.

Ďalšou zastávkou bola poľovnícka chata, kde sme trochu posedeli a občerstvili sa. Potom nás už čakal posledný úsek cesty, naša méta - Biela studňa. Odtiaľ sme telefonicky pozdravili naše kolegyně: Irenku, Helenku, Kláriku, ktoré sa tejto turistiky nemohli zúčastniť. Zároveň sme si spomenuli na slová z piesne Biela studnička zo spomínaného príbehu.

*V tom hlbokom lese je biela studnička,
ako symbol lásky čistá je vodička.
Keby tá studnička hovorí vedela,
príbeh veľkej lásky by rada vravela*

Na záver našej turistickej vychádzky sme mohli konštatovať, že nie je deň ako deň. Veď popri krásnom umeleckom zážitku, ktorý nám poskytla príroda, prežili sme spoločne Anka, Martuška, Darinka, Boženka, Elenka a jej psík nezabudnuteľné okamihy plné harmónie a spokojnosti. Vďaka Bohu za nádherný deň

- ANNA KOLLÁROVÁ - CIELOVÁ -

Zľava Mgr. Darinka Čižmárová, Mgr. Martuška Bobálová, Mgr. Elenka Darážová, Mgr. Boženka Ferenciková cestou na Bielu studňu

Najstarší Veľkokrtíšan je rád medzi ľuďmi

Podľa všeobecných štatistík sa ženy dožívajú vyššieho priemerného veku ako muži. Žiaľ, tieto štatistiky platia aj pre náš okres. Kým v minulých rokoch sme priniesli viacero reportáží o 100-ročných ženách, z mužov sa tohto úctyhodného veku dožil iba starček z Bátorovej. Aj v samotnom V. Krtíši je najstarším mužom 92-ročný Jozef Vanko. Ako sám hovorí, je tu ešte jeden pán, ktorý má tiež 92, ale ten je o niekoľko mesiacov mladší.

J. Vanko si rád posedí na slniečku pred domom

Jozef Vanko sa narodil 11.2. 1920. Jeho otec pochádzal z M. Krtíša a priženil sa do V. Krtíša, ku Gallom, ako sa vtedy hovorilo. A veru mnohí starší Veľkokrtíšania poznali J. Vanka ako Galla. Dokonca sa aj v úradných listinách písal J. Vanko - Gallo. Žiaľ, šťastie mladej rodiny netrvalo dlho. Matka J. Vanka zomrela keď mal 9 mesiacov. Malého Jožka potom vychovávali starí rodičia, keďže otec sa snažil zarábať peniaze v tých ťažkých časoch a na výchovu malého synka nemal čas. Keď mal J. Vanko 4 roky, odišiel jeho otec za prácou do Kanady. Starí rodičia na neho ostali sami a nebolo to jednoduché. Starý otec bol vojnový veterán a telesne postihnutý po

zranení v I. sv. vojne. Malý vnúčik i väčšina aj tých ťažkých prác v domácnosti a na gazdovstve tak ostávala na starej mame. Bol to veru neľahký život, i keď sa aj Jožkov otec snažil a z Kanady posielal každú korunku, ktorú mohol a kým mohol.

Mladého vojaka zachránila tlačiareň

Chlapec začal chodiť do cirkevnej školy, ale musel pomáhať aj doma i keď ho učenie bavilo a najmä technika, stroje. Študovať však išť nemohol a v 16-tich rokoch začal naplno hospodáriť na ich majetku. Stal sa živiteľom rodiny. Práca na gazdovstve mu zaberala takmer všetok vojný čas. V plnej práci si takmer ani neuvedomoval, ako okolo neho pomaly prehrmeli roky krízy, vznikol samostatný Slovenský štát a začala sa 2. sv. vojna. Prišiel čas, keď aj mladého J. Vanka pozvali na odvod na vojnu. Pri prvom odvode v roku 1940 J. Vanka ešte neodviedli, keďže bol živiteľom rodiny. Ovšem o rok už musel narukovať. Jeho prvou zastávkou na vojenčine bola Kremnica, odkiaľ ho po 2 týždňoch previelili do Zvolena. Pri odvodoch uviedol, že je vyučený tlačiar a to ho zaradilo medzi takzvané „kancelárske krysy“. Aj preto mohol ostať spolu s približne 60 ďalšími vojakmi na Slovensku, keď celý ich pluk poslali na front. Previedli ich do B. Bystrice, kde sa J. Vanko dostal do tlačiarne.

J. Vanko: *"Veľmi som tú robotu neovládal, ale bol tam jeden tlačiar, čatár, ktorý ma zaučil. Toho po dvoch týždňoch prepustili domov, ale mal som šťastie, že z Trnavy narukoval skutočný knihtačiar. Ten ma potom naučil viac nielen o tlačí cez cyklostyl, ale aj o papierí, farbe a i-*

ných veciach okolo tlače."

V tlačiarňi sa tlačili hlavne denné rozkazy. Nielen pre vojakov v B. Bystrici, ale na celom Slovensku. Niekedy aj 15 rozkazov denne, ktoré mali aj niekoľko strán. Okrem toho, ako spomína J. Vanko, opravovali aj spevníky, či modlitebné knižky pre manželky dôstojníkov a ich rodiny.

Z vojny sa dostal so šťastím

J. Vanko: *"Ak som nemyslel na to, čo je doma, boli to najkrajšie roky môjho života. Ale na to, ako sa majú moji starí rodičia na rodnom grunte, na to sa nedalo zabudnúť."*

Napriek pomerne dobrej vojne (ak sa vôbec dá hovoriť o dobrej vojne v časoch 2. sv. vojny), to však J. Vanka ťahalo domov, na

niečo nepotrebujem. Nevieam kde sa vo mne nabralo toľko smelosti, alebo drzosti a vysvetlil som mu svoju situáciu, i to, že som si už niekoľko raz podal žiadosť o prepustenie z armády, a že teraz je už aj zakázané podávať žiadosti. Či by sa reku s tým niečo nedalo urobiť. Povedal mi, aby som sa hlásil o 3 dni u kapitána, ktorý to má na starosti, že mu o mne povie."

Nuž slovo dalo slovo, J. Vanko sa hlásil u spomínaného kapitána, a po nejakom čase mohol z vojny domov.

J. Vanko: *"V marci 1943 ma prepustili z armády a v decembri 1943 som sa oženil."*

Jeho vyvolenou sa stala Terézia Pohánková, sestra MUDr. Pohánku CSc., bývalého primára detského oddelenia vo V. Krtíši. V prvom roku manželstva sa im narodila dcéra Valéria, ktorá priniesla svetielko šťastia mladej rodine. Všetko však skalil prichádzajúci

Pri hrobe 18-ročného nemeckého vojaka Heinza Schaletzkeho

rodné polia do V. Krtíša. Z B. Bystrice to ani nemal ďaleko a pomerne často sa cez nedelu dostal domov na "opušťák" a dokonca dvakrát dostal aj takzvanú poľnohospodársku dovolenku. To, aby na jar mohol porobiť na poli najnutnejšie práce. Vždy keď sa to dalo, si podal žiadosť o prepustenie z armády, keďže ako živiteľ rodiny sa musel starať o starú matku a invalidného starého otca. Už aj strácal nádej na kladné vybavenie žiadosti, keď po neúspechoch nemeckých vojsk na fronte v roku 1943, zakázali prijímať všetky žiadosti.

J. Vanko: *"Mal som ale šťastie. Raz, keď som bol na vychádzke v meste, stretol som jedného dôstojníka s manželkou. Nebol z nášho pluku, ale poznal som ho z videnia, lebo už bol u nás v tlačiarňi. Zavolať ma k sebe, že bol s manželkou na nákupe a či by som mu s tým nepomohol. Pomohol som im s nákupom až do ich bytu a spýtal sa ma, či*

front koncom roka 1944.

Dom Vankovcov zasiahli mínometné granáty

J. Vanko: *"Koniec vojny bol svetlým bodom našich očakávaní, ale približujúci sa front s krutými bojmi zas hrozivou morou. Zasiahli aj V. Krtíš a mnohí obyvatelia ušli a skryli sa v horách."*

Do dediny prišli koncom roka 1944 Nemci a aj v dome rodiny J. Vanka sa ubytovali dvaja farári. Evanjelický i katolícky.

J. Vanko: *"S evanjelickým sa dalo aj porozprávať, splietal po poľsky, rusky, nemecky. Aj sa pristavil, pohovoril, doniesol čokoládu a podobne. Pýtal sa, či nie sme proti, že sa tu ubytujú, ale čo sme mohli byť proti. Potom sa pýtal prečo som doma a nie na fronte. Tak som mu to vysvetlil, že som živiteľ rodiny, starám sa o ženu, dieťa a starých rodičov, a preto som doma."*

(Pokračovanie na ďalšej strane)

Na otvorení nového Klubu dôchodcov s primátorom V. Krtíša Ing. Daliborom Surkošom

Vojak Jozef Vanko

(Dokončenie z predchádzajúcej strany)

Katolícky nebol taký zhovorčivý, iba sa pozdravil. Mesiac u nás boli. Keď niektorý z nemeckých vojakov padol, tak nás aj na pohreb volali. Asi tri razy som bol. Najhoršie to bolo na Vianoce - pochovávali aj 25.12. Hrob toho vojaka som si zapamätal a ešte aj dnes sa oň starám. Ostatné hroby už ani nie je vidieť a bolo ich tam asi desať v rade."

Počas prechodu frontu však aj Vankovci odišli z domu a urobili dobre. Až 3 zásahy mínometnými granátmi dostal ich dom. Dva vybuchli ešte hore na streche, ale jeden preletel strechou i stropom do izby, prerazil posteľ a zaryl sa do dlážky.

J. Vanko: *"Vedel som, že sa ho netreba dotýkať, že môže vybuchnúť. Až odborníci pyrotechnici ho prišli zlikvidovať."*

Po vojne sa život pomaly dostával do normálnych kolají. Aj rodina Vankovcov sa spamätávala z vojnových útrap. Narodilo sa im druhé dieťa - syn Vladimír. Manželia Vankovci sa však nevenovali iba starostlivosti o rodinu, ale čulo sa zapájali aj do spoločenského života. Hrávali dokonca spolu aj ochotnícke divadlo, ktoré malo po vojne vo V. Krtíši i okolitých dedinách veľkú podporu divákov i úradov.

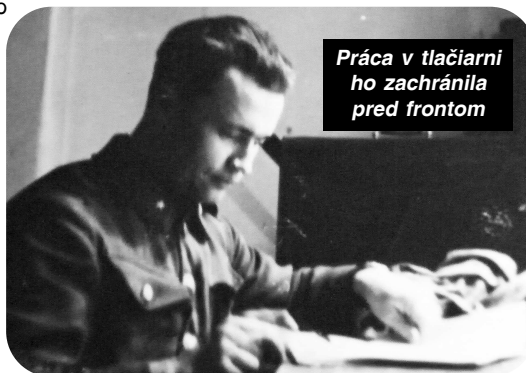
Poľnohospodárstvo a baníctvo bolo jeho osudom

Celý región sa dostával z najhoršieho a najmä potom, čo sa začala banská činnosť, nadobúdala život iné rozmery. Vo V. Krtíši bolo vtedy asi iba 100 domov. Pomaly sa však rozbehla výstavba a začal sa aj rozvoj priemyslu.

Keďže iba z poľnohospodárskej činnosti sa vyžiť nedalo, zamestnal sa J. Vanko na bani. Vtedy ešte so sídlom na Pôtri. Tam si urobil i rušňovodičský kurz na dieselové banské mašinky a po otvorení Bane Dolina, si urobil aj kurz na elektrické, trolejové, rušne. Potom však z bane musel odísť.

Bolo to v čase, keď sa zakladali družstvá a štátne majetky. J. Vanko ako drobný poľnohospodár si plnil štátom stanovené kontingenty a pritom pomáhal aj svokrovcem. Keďže však pomaly nikto nechcel podpísať vstup do družstva, jeho ako úspešného hospodára, nútili aby bol príkladom. V tom čase sa dcéra chystala na maturitu a rozhodovala sa, na akú školu pôjde študovať. Ako hovorí J. Vanko, aj to zohralo úlohu. Predstavitelia vedúcej strany mu totiž povedali, že aj od toho, či podpíše vstup do družstva bude záležať, či sa jeho dcéra dostane na školu, na kto-

baňu, kde ostal až do odchodu na dôchodok v roku 1982. To už sa sťahovali aj do nového rodinného domu, ktorý začali stavať v roku 1979.

Práca v tlačiarňi ho zachránila pred frontom

Regrúti z V. Krtíša roku 1940 sprava Vanko, Bartoš, Španiel, Hantke, Gallo, Gallo, Ceglédýdi, Bartoš, Sedláček

S manželkou na dvore rodičovského domu

rú chce ísť. Tak teda podpísal. Dcéra potom vyštudovala chémiu a robila v Košiciach. Teraz je už na dôchodku.

Na štátnom majetku pracoval ako traktorista, a aj teraz, po rokoch, si spomína, ako ho vyslali pre jeho prvý traktor do Brna. Bola že to sláva, keď na ňom prišiel domov. Na tomto traktore potom aj pracoval, i-nému ho nedal. Neskôr, keď už štátny majetok začal aj prosperovať, vrátil sa J. Vanko pracovať na

tor a vydržal tu až do jej zrušenia po Nežnej revolúcii. To už pánovi Jozefovi ťahalo na osemdesiatku a chcel už stráviť aj viac času s manželkou a vnúčatami. Spolu s manželkou sa venovali hlavne úprave svojho domu a štyrom vnúčatám a teraz sa už pán Jozef teší aj z pravnúčat. Ťažký úder postrelil J. Vanko v roku, keď oslávil 90-tku - 2010. V tom roku mu zomrela manželka, s ktorou prežil dlhých a krásnych 67 rokov spoločného života. I keď posledné roky pred smrťou už bola pani Terézia chorá a väčšinou iba polihovala, ale ako hovorí J. Vanko: *"Bola to silná žena."* A on sa o ňu v čase choroby vzorne staral až do jej nešťastného skonu.

Je hrdý na úspech svojich vnúčat

Po jej smrti ostal J. Vanko sám na prízemí rodinného domu, kde na poschodí býva rodina jeho syna. Aby však nebol osamotený, rád sa vyberie na prechádzku do mesta. Celkom pravidelne chodieval na stretnutia a posedenia do klubu dôchodcov, či na rôzne podujatia organizované pre seniorov. Napriek jeho veku mu nerobí problém prejsť sa pešo z Vinohradnickej ulice do centra mesta a späť.

Aj keď je J. Vanko stále sebestačný, niektoré práce už predsa len zverí mladším. Pravidelne k nemu chodieval v pracovných dňoch opatrovateľská služba. Pripravila mu obed, poupratujú, operú či vybavujú čo potrebuje. J. Vanko sa aj tak teší hlavne na stretnutia s priateľmi dôchodcami a hrdý je na úspechy svojich vnukov, z ktorých každý dosiahol vysokoškolské vzdelanie. Teší sa, že všetky z jeho vnúčat už majú prakticky svoje rodiny a verí, že sa dočká aj ďalších pravnúčat, aby mu spríjemňovali chvíle v ďalších rokoch jeho života. A my mu do nich želáme všetko dobré, aby sa ešte dlho tešil zo svojich potomkov i priateľov.

-P. GAŠPAROVIČ-

Časť ochotníckeho divadelného súboru vo V. Krtíši z rokov 1946/47. Zľava sedia Anna Hrebendová, Jozef Vanko-Gallo, Mária Pohanková. Za nimi stoja: Terézia Pazderová, Štefan Vyletel, neznámy, Pavel Backo, Vojtech Štefák, Štafan Ivanič, Šarlota Somonová

Sucho ničí rybárov

Dlhotrvajúce sucho ovplyvnilo nielen poľnohospodársku výrobu, život každého z nás, ale aj hospodárenie rybárov. Okresnému výboru Slovenského zväzu rybárov vo V. Krtíši kvôli suchu a vplyvom aj niektorých ďalších faktorov vznikli v tomto roku značné hospodárske škody.

Ročný zmler v boji o vodu

Vari najväčšiu škodu zaznamenali na stále ešte oficiálne evidovanom pstruhovom toku Koprovnický potok. Ten je do značnej miery napájaný vodou zo Starej rieky, z ktorej boli vody pred 50-timi rokmi kvôli banskej činnosti odklonené z pôvodného koryta do Koprovnice tunelom vybudovaným pod H. Strhármí. V roku 2010 sa rozhodnutím úradov vrátila voda do pôvodného koryta s tým, že voda sa bude deliť. Do pôvodného koryta cez D. Strháre malo tiecť 70 a do Koprovnice 30 % vody. Sucho v uplynulom období spôsobilo, že v Koprovnickom potoku bolo v lete tohto roku málo vody. Na niektorých miestach dokonca vyschol úplne, keď ostali iba a pstruhy i iné ryby a živočíchy začali hynúť vo veľkom. Ba dokonca sa pstruhy stali ľahkou korisťou pre niektorých obyvateľov okolitých obcí.

Rybári teda prehradili Starú rieku pri rozvodovani sa koryta tak, aby väčšina vody tiekla do Koprovnice. To sa však nepáčilo obyvateľom D. Strhára a ani poľovníkom z miestneho poľovného združenia. Rybári vybudovanú hrádzu zbúrali a prehradili potok kameňmi, aby sa voda vo väčšej miere dostala do pôvodného koryta Starej rieky. Tieto fahaniec nakoniec viedli až k podaniu viacerých trestných oznámení a sťažností na kompetentné orgány. Napokon začiatkom leta roz-

hodli vodohospodári a Obvodný úrad životného prostredia V. Krtíš, že sa potok prehradí tak, aby viac vody tieklo do Koprovnice v pomere 2:1 a do koryta rieky položili stavebné panely.

S týmto rozhodnutím neboli spokojní poľovníci ani obyvatelia D. Strhára. Na ich podnet sa teda zorganizovalo rokovanie v polovici septembra v Dolných Strhároch, na ktorom sa zúčastnili zainteresované obce, poľovníci, rybári, vodohospodári, zástupcovia Bane Dolina, a.s., V. Krtíš, člen skupiny Energy Group, Banského úradu a Obvodného úradu životného prostredia V. Krtíš. Po vraj búrlivej diskusii za zatvorenými dverami sa zúčastnené strany nakoniec dohodli a na miesto delenia vody prišli v zmlerlivej nálade. Spýtali sme sa predsedu PZ Strháre Lubomíra Hrušku, čo pre nich znamená voda v pôvodnom koryte Starej rieky:

"Za PZ môžem povedať, že keď sa voda po 50 rokoch banskej činnosti vrátila do pôvodného koryta, vrátila sa do revíru aj vysoká zver. My chceme, aby voda v tomto potoku nestála, ale ním pretekala.

Pod D. Strhármí sa vytvorili mokrade, kde sa usadili rôzne i vzácne druhy živočíchov. My máme radi prírodu a najlepšie riešenie by bolo také, aby bol aj vlk sýty aj ovca celá. Nechceme vyvolávať nepriaznivé emócie, a preto nateraz súhlasíme so súčasným, dočasným stavom, keď viac vody tečie do Koprovnice v pomere 2:1. Ale po roku budeme žiadať prehodnotenie tohto stavu a dodržať rozhodnutie z roku 2010."

Podobne sa vyjadril i starosta D.

Kým Dolnostrhárcania vodu mali, ostali bez nej obyvatelia osady Mlynská dolina, ktorá katastrálne patrí do V. Zlievec. Starosta obce Ivan Krahulec: **"Vplyvom suchého počasia voda v koryte vyschla tak, že od sútoku s Iplom až po Pôtor sa dalo prejsť suchou nohou. Vyhnuli tam ryby, raky, a ďalšie živočíchy. Takáto situácia sa stala po prvý raz. Na dnešnom stretnutí sme sa dohodli, že sa v súčasnej situácii zachová pomer prítoku vody tak, ako o tom rozhodol ObÚ ŽP v lete tohto roku. Nám takýto stav v súčasnosti vyhovuje."**

Súčasný stav vyhovuje i rybárom, čo nám potvrdil aj predseda OV SRZ RSDr. Rudolf Boroš, ktorého sme sa spýtali aj na škody, ktoré im úhyn rýb spôsobil: **"Je to pstruhový potok a škody boli pomerne značné. V priebehu 2 rokov sme v tomto potoku vysadili asi 9 000 kusov pstruhov, ktoré teraz všetky vykapali. Škodu znací všeobecne odhadujú asi na 20 000,- euro na 1 kilometer rieky. Úhyn sme zaznamenali asi na 15 kilometroch. Súčasný riešenie je, myslím si, najobjektívnejšie. Nenájde sa riešenie, aby bol spokojný každý. To môžeme byť až keď začne pršať a vody bude dost."**

Niekoľko mesiacov trvajúci spor o vodu v oboch korytách Starej rieky sa teda nateraz skončil zmierom zainteresovaných strán. Aký vplyv bude mať toto rozdelenie vody na okolitú prírodu po ročnom pôsobení, a aké rozhodnutie prijmu zodpovedné orgány po roku, uvidíme.

Účastníci rokovania o rozdelení vody v Starej rieke sa prišli pozrieť na miesto prehradenia rieky.

Strhá Ing. Miloš Beňov:

"Je extrémne suchý rok, chápeme to a súhlasíme s terajším stavom rozdelenia pomeru vody v jednotlivých ramenách. Obyvatelia D. Strhára majú historický nárok na vodu v Starej rieke. Dedina bez vody je ako bez života. Pre obyvateľov to má aj morálny význam, nie iba hospodársky."

Ryby zaplatili daň za čistejšiu vodu

Rybári však v lete zaznamenali úhyn rýb aj na Krtíšskom potoku. O hromadnom výskyte uhynutých rýb v okolí Zeloviec nás informoval aj náš čitateľ, ktorý to zistil na prechádzke okolo Krtíšskeho potoka koncom augusta.

Pri zisťovaní príčin tohto úhynu sme zistili, že čistička odpadových vôd (ČOV) vo V. Krtíši je v rekonštrukcii.

Jej kapacita už nestačila na množstvo pripojených domácností z okresného mesta a niekoľkých okolitých dedín. Cieľom je intenzifikácia čističky, pričom celková investícia rekonštrukcie sa vyšplhala na 2 252 698,15 eur. Je rozdelená do troch etáp a mala by byť dokončená v novembri 2013. Od júla až do konca októbra tohto roku sa robí druhá etapa rekonštrukcie - biologicko-čistiarne. Do Krtíšskeho potoka teda vyteká voda neočistená od biologického odpadu a práve to, spolu s nízkym stavom vody spôsobeným suchom, bolo podľa odborníkov príčinou úhynu rýb.

Spýtali sme sa preto prednostu Obvodného úradu životného prostredia vo V. Krtíši Ing. Pavla Šalamúna, či

prevádzkovateľ neprekročil normy prípustné pre vypúšťanie odpadov do potoka.

Prednosta ObÚ ŽP vo V. Krtíši Ing. P. Šalamún

Ing. P. Šalamún: **"Počas rekonštrukcie II. etapy ČOV, požiadala StVS, a.s., B. Bystrica o výnimku, v rámci ktorej jej boli stanovené limity pri vypúšťaní odpadových vôd do Krtíšskeho potoka. Bolo urobených viacero kontrolných meraní, ale ani jedna vzorka neprekročila povolené limity. Táto výnimka platí do konca novembra tohto roku."**

Ako povedal prednosta, je mu ľúto, že došlo k tomuto úhynu, ale ak by nebolo také sucho v tomto roku a taký nízky stav vody v potoku, k úhynu by pravdepodobne nedošlo. Ako ďalej uviedol Ing. P. Šalamún, k rekonštrukcii sa mohli vyjadriť všetci zainteresovaní na pripomienkovom

konaní v decembri 2011. Rybári však na toto konanie napriek pozvaniu neprišli. Treba však povedať, že organizátori pripomienkového konania poslali pozvánku SRZ v Žiline, nie však miestnym rybárom.

Predseda OV SRZ vo V. Krtíši RSDr. Rudolf Boroš: **"Naša okresná organizácia o tom vôbec nevedela. Náš nadriadený orgán v Žiline nás o tom neinformoval. Ak by sme vedeli o pripomienkovom konaní k rekonštrukcii ČOV, určite by sme sa ho zúčastnili."**

Zároveň sa však pýta, či sa rekonštrukcia biologicko-čistiarne nemohla robiť v čase, keď by bol dostatok vody v potoku.

Predseda OV SRZ vo V. Krtíši RSDr. R. Boroš

Uhynuté ryby v potoku pri Zelovciach

Pravdepodobne by k takému veľkému úhynu rýb, ktorý zaznamenali na celom úseku Krtíšskeho potoka od čističky až po S. Darmoty, nemuselo dôjsť.

Rekonštrukcia je však spolufinancovaná aj z fondov EÚ a dohodnuté termíny rekonštrukcie je potrebné dodržať. Nemohli preto čakať kým zaprší, ale museli pokračovať s prácou podľa harmonogramu. Hovorkyňa StVS, a.s., Mgr. Slavomíra Vogelová: **"V prevádzke bolo iba mechanické čistenie, keďže biologické bolo kvôli rekonštrukcii odstavené. Povolené limity však neboli prekročené."**

Začiatkom novembra by sa malo spustiť aj biologické čistenie a voda v Krtíšskom potoku pod čističkou by mala byť už čistejšia. Aj keď dokončenie celkovej rekonštrukcie potrvá ešte približne rok.

Nuž preto, aby boli vody v Krtíšskom potoku kvalitnejšie a čistejšie, museli niektoré ryby zaplatiť svojím životom, avšak nielen preto, ale aj „vdaka“ klimatickým výkyvom v našej prírode, ktoré nás, podľa klimatológov, čakajú aj v budúcom období.

-P. GAŠPAROVIČ-